Folio
СВІТОВА КЛАСИКА

Джейн Остін

Гордість і упередженість

Харків
«ФОЛІО»
2025

РОЗДІЛ І

Загальновизнаною істиною є те, що одинак — та ще й при грубеньких грошах — неодмінно мусить прагнути одружитися.

Хоч як би мало було відомо про почуття та погляди такого чоловіка, коли він уперше з'являється на новому місці, ця істина настільки міцно сидить у головах навколишніх родин, що на новоприбулого дивляться як на законну власність тієї чи іншої дочки.

— Мій дорогоцінний містере Беннет, — якось звернулася дружина до свого чоловіка, — ви чули, що Недерфілд-Парк нарешті здається в найми?

Містер Беннет відповів, що не чув.

— А він-таки *здається* в найми, — знову мовила вона, — бо місіс Лонг щойно там була і все мені про це розповіла.

Містер Беннет промовчав.

— Невже вам нецікаво, хто найняв його?! — нетерпляче вигукнула його дружина.

— Ви якраз хотіли про це розповісти, тож я не заперечую.

Його слова прозвучали як заохочення.

— Так от знайте, любий мій, що — за словами місіс Лонг — Недерфілд винайняв якийсь багатий молодий чоловік з північної Англії. Він приїхав у понеділок у фаетоні, запряженому четвериком, щоб обдивитись; і це місце настільки йому сподобалося, що він тут же про все домовився з містером Морісом: вселитися до Михайлового дня і прислати туди когось із слуг до кінця наступного тижня.

— А як його звуть?

— Бінглі.

— Він одружений чи одинак?

— Ой, та, звичайно ж, одинак, любий мій! Одинак із великим статком: чотири чи п'ять тисяч на рік. Для наших дівчаток це просто знахідка!

— Не розумію, до чого тут вони?

— Вельмишановний містере Беннет, — відказала його дружина. — Ви мене просто вражаєте вашою нетямущістю! Невже незрозуміло, що я думаю про його одруження з однією з них?

— А він що — має намір одружитись і осісти тут?

— Намір? Дурниці! До чого тут це! Але цілком може статися, що він покохає когось із них, тож вам неодмінно треба зробити йому візит, як тільки він з'явиться.

— Я не бачу для цього слушного приводу. Чому б не з'їздити вам та дівчатам без мене, а може, взагалі нехай їдуть самі — і це було б навіть краще, бо ви такі ж гарні, як і вони, і з усього товариства містер Бінглі обере саме вас.

— Любий мій, ви мені лестите. *Колись* я дійсно була гарною, але тепер ні на що екстраординарне я не претендую. Коли у жінки п'ятеро дорослих дочок, то їй не слід перейматися власною красою.

— Гай-гай, у таких випадках жінкам уже зазвичай *нічим* перейматися.

— Але, голубе мій, чому б вам дійсно не сходити в гості до містера Бінглі, коли він тут з'явиться?

— Та кажу ж вам — немає приводу.

— Але ж подумайте про наших дочок. Лиш уявіть собі, як вдало можна було б прилаштувати одну з них! Сер Вільям і леді Лукас підуть неодмінно саме з цього приводу, бо інакше, ви ж знаєте, — вони не роблять візитів новоприбулим. Ви просто мусите піти, бо як же ми зможемо побувати там, якщо там не побуваєте *ви*?

— Не перебільшуйте. Не сумніваюся, що містер Бінглі й так буде радий вас бачити; а я ж надішлю йому з вами записку, в якій висловлю мою радісну згоду з його бажанням

одружитися з тією з наших дівчат, яка сподобається йому найбільше, хоча я просто не зможу не замовити декілька добрих слів за мою маленьку Ліззі.

— Сподіваюся, що нічого такого ви не зробите. Чим вона краща за інших? Вродою їй далеко до Джейн, а веселою вдачею — далеко до Лідії. Та ви чомусь завжди віддаєте перевагу саме їй.

— Вони не потребують рекомендацій, бо не мають нічого такого, що можна було б вихваляти, — відповів чоловік. — Усі вони дурноверхі та неосвічені — як і інші дівчата. Ліззі ж дещо кмітливіша за своїх сестер.

— Містере Беннет, як ви можете так зневажливо відзиватися про власних дітей? Чи вам просто подобається навмисне дратувати мене? Ви зовсім не поважаєте мої слабкі нерви.

— Серденько, ви неправильно мене зрозуміли. Ваші слабкі нерви викликають у мене надзвичайну повагу. Вони — мої давні друзі. Останні двадцять років я тільки й чую, як ви з теплотою згадуєте про них.

— Ви просто не знаєте, як я страждаю!

— Однак я сподіваюся, що ви одужаєте і ще встигнете побачити, як сюди приїде сила-силенна молодиків із доходом чотири тисячі фунтів.

— Та нехай їх буде хоч двадцять — усе одно з цього ніякого пуття не буде, доки ви не відвідаєте їх.

— Даю вам слово, люба моя, що коли їх тут буде двадцять, то я неодмінно відвідаю їх усіх.

Містер Беннет являв собою настільки чудернацьке сполучення кмітливості, сарказму, стриманості й вередливості, що і двадцяти років подружнього життя не вистачило його дружині, аби сповна зрозуміти його характер. Її ж власний характер зрозуміти було не так важко. Вона являла собою жінку недалеку, малоосвічену і примхливу. Коли бувала чимось невдоволеною, то удавала, що в неї нервовий розлад. Справою свого життя вона вважала видання заміж своїх дочок; його втіхою — ходіння по гостях та плітки.

РОЗДІЛ ІІ

Насправді ж містер Беннет із нетерпінням очікував приїзду містера Бінглі. Мав давній намір відвідати його, хоча вперто запевняв свою дружину, що робити цього не збирається; тож вона довідалася про це лише тоді, коли візит уже було зроблено. Про цей факт стало відомо таким чином. Спостерігаючи, як його друга дочка займається оздобленням свого капелюшка, містер Беннет раптом звернувся до неї з такими словами:

— Ліззі, сподіваюся, що містеру Бінглі це сподобається.

— Звідкіля нам знати, що *саме* сподобається містеру Бінглі, — незадоволено відповіла його дружина. — Ми ж до нього не збираємося.

— Але ж не забувайте, мамо, — сказала Елізабет, — що ми побачимося з ним на балу, а місіс Лонг обіцяла відрекомендувати його нам.

— Я не вірю, що місіс Лонг вчинить щось таке. Їй самій треба двох племінниць заміж видати. Вона — егоїстична і нещира жінка, я її невисоко ставлю.

— І я теж, — мовив містер Беннет. — І я радий дізнатися, що ти не сподіваєшся на таку послугу з її боку.

Місіс Беннет не удостоїла його відповіддю, та не змогла стримати свого роздратування й почала шпетити одну з дочок.

— І чого ти так розкашлялася, Кітті?! Замовкни, заради Бога! Пожалій хоч трохи мої нерви. Ти ж їх просто рвеш на шматки.

— Кітті кашляє без належної до вас поваги, — сказав її батько, — вона робить це явно невпопад.

— Можна подумати, що я роблю це для власного задоволення, — роздратовано відповіла Кітті.

— А коли має відбутися твій наступний бал, Ліззі?

— Через два тижні від завтрашнього дня.

— Ага, он воно як! — скрикнула її мати. — Але ж місіс Лонг повернеться лише за день до цього, тож виходить, що

вона не зможе нам його відрекомендувати, бо сама не встигне познайомитися з ним.

— Значить, моя люба, тепер у *тебе* з'явиться нагода відрекомендувати містера Бінглі своїй подрузі.

— Та ні, містере Беннет, це неможливо; я ж сама з ним не знайома; і чому ви дражнитеся, га?

— Віддаю належне вашій обачливості. Двотижневе знайомство — то дійсно дуже мало. За два тижні не можна до пуття узнати людину. Але якщо цього не зробимо ми, то це зробить хтось інший; треба ж і місіс Лонг із її племінницями дати шанс, еге ж? Вона неодмінно сприйме це як вияв доброзичливості з нашого боку, тож якщо цей обов'язок не виконаєте ви, то його виконаю я.

Дівчата здивовано витріщилися на свого батька. А місіс Беннет тільки й спромоглася вичавити з себе:

— Це просто дурниця якась!

— Що ви хочете сказати вашим емоційним вигуком?! — скрикнув містер Беннет. — Ви вважаєте дурницею таку важливу процедуру, як знайомство?! Ось тут я з вами ніяк не можу погодитись. А ти що скажеш, Мері? Ти ж бо, наскільки мені відомо, — глибокодумна молода панна, ти читаєш розумні книжки й робиш із них нотатки.

Мері хотіла сказати щось дуже розумне, але не знала, як це зробити.

— Поки Мері збирає докупи свої думки, — продовжив він, — повернімося до містера Бінглі.

— Ваш містер Бінглі мені вже в печінках сидить, — скрикнула місіс Беннет.

— Дуже шкода таке чути; але чому ж ви раніше мені цього не сказали? Якби я знав про це сьогодні вранці, то не заходив би до нього. Вийшло недоречно, але я все ж таки зробив йому візит, і тепер вам ніяк не вдасться уникнути знайомства з ним.

Дами спочатку спантеличились, а потім прийшли у захват; саме на такий ефект містер Беннет і розраховував. Найемоційніше відреагувала на цю новину місіс Беннет, хоча потім,

коли вляглося перше радісне збурення, вона оголосила, що тільки цього і чекала.

— Це так мило з вашого боку, мій любий містере Беннет. Але я не сумнівалася, що, врешті-решт, мені вдасться-таки вас переконати. Я знала: ви так любите наших дівчаток, що неодмінно зав'яжете це знайомство. Ой, яка ж я рада! Ви так вдало пожартували, що пішли до нього сьогодні вранці, а нам розповіли про це лише зараз.

— Тепер, Кітті, — сказав містер Беннет, — можеш кахикати, скільки тобі забажається. — Сказавши це, він вийшов з кімнати, бо втомився від захоплених вигуків своєї дружини.

— Дівчатка, у вас такий прекрасний батько, — мовила вона, коли за ним зачинилися двері. — Навіть не знаю, як ви зможете віддячити йому за його доброту; якщо вже на те пішло, то не знаю, як я сама зможу йому віддячити. По правді кажучи, в нашому віці нові знайомства заводити нелегко, але заради вас ми готові на все. Лідіє, серденько, хоча ти і наймолодша, думаю, що на балу, який має відбутися, містер Бінглі обов'язково з тобою потанцює.

— Та нічого, — рішуче мовила Лідія. — Я його зовсім не боюсь; я — наймолодша, але ж і найвища на зріст.

Решта вечора минула у здогадках стосовно того, наскільки швидко містер Бінглі зробить візит у відповідь, і у визначенні дня, коли його можна буде запросити на обід.

РОЗДІЛ III

Хоч як намагалася місіс Беннет, підтримувана своїми дочками, якомога більше розпитати свого чоловіка, вона так і не змогла витягнути з нього достатньо, щоб скласти якесь більш-менш задовільне уявлення про містера Бінглі. Вони наскакували на нього з різних боків: ставили відверті запитання, робили хитрі припущення та приховані натяки; але він уміло їх уникав; і врешті-решт, їм довелося вдовольнитися другорядною інформацією, яку отримали від своєї сусідки —

пані Лукас. Її відомості були дуже позитивними. Добродію Вільяму містер Бінглі сподобався надзвичайно. Він був зовсім молодий, напрочуд вродливий, дуже приязний і — на додаток до всього цього — збирався прибути на запланований бал у товаристві своїх численних друзів. На краще годі було й сподіватися! Від любові до танців не так уже й далеко до кохання, тож сподівання на кохання містера Бінглі висловлювалися щонайсильніші.

— Якщо мені доведеться побачити, як одна з моїх дочок щасливо вийде заміж і житиме в Недерфілді, — сказала місіс Беннет своєму чоловікові, — а іншим поталанить вийти заміж так само гарно, то мені більше нічого й не залишатиметься бажати.

Через кілька днів містер Бінглі зробив містеру Беннету візит у відповідь і просидів із ним десять хвилин у його бібліотеці. Він мав надії, що його ощасливлять зустріччю з дівчатами, про чию вроду чув уже багато; та зустрівся лише з їхнім батьком. Самим же дівчатам поталанило дещо більше, бо вони мали змогу розгледіти з вікна другого поверху, що на ньому був синій піджак і що приїхав він на вороному коні.

Невдовзі по тому його було запрошено на обід; і місіс Беннет уже обмірковувала, які ж страви, що зроблять честь її вмінню господарювати, вона подасть до столу, як надійшла відповідь, що змусила відкласти обід на невизначений термін. Наступного дня містеру Бінглі необхідно було побувати в місті, тому він ніяк не міг прийняти таке почесне запрошення; і далі в такому ж дусі. Місіс Беннет була прикро вражена. Вона не могла второпати — що це за справи такі могли з'явитись у нього в Лондоні, коли він лише вчора прибув до Гертфордшира; у неї виникли побоювання, що, може, він отак і живе — скаче з місця на місце і ніколи не осяде належним чином в Недерфілді. Пані Лукас дещо розвіяла її побоювання, висунувши ідею, що він поїхав до Лондона лише для того, щоб назбирати численне товариство для запланованого балу; незабаром поширилася чутка, що з собою містер Бінглі має привезти дванадцятьох дам і сімох кавалерів. Така кількість

дам стурбувала дочок містера Беннета; але за день до балу вони заспокоїлися, прочувши, що з ним із Лондона приїхало тільки шестеро людей — п'ятеро його сестер і двоюрідний брат. А коли прибуле товариство зайшло до кімнати для танців, то виявилося, що складається воно лише з п'яти осіб — містера Бінглі, двох його сестер, чоловіка старшої з них і ще одного молодика.

Містер Бінглі був гарний і виглядав шляхетно; він мав приємну зовнішність та невимушені, природні манери. Сестри його були жінками елегантними і модно вдягненими, у них відчувався певний шарм. Його зять, містер Герст, виглядав як джентльмен, але не більше того; однак приятель його, містер Дарсі, незабаром прикував увагу всіх присутніх у кімнаті своєю елегантною, високою статурою, гарними рисами обличчя, шляхетною зовнішністю, а ще — чуткою про свої десять тисяч фунтів на рік, що поширилася кімнатою відразу ж, як він до неї зайшов. Чоловіки в один голос заявили, що він виглядає як справжній мужчина, дами ж проголосили, що він навіть гарніший за містера Бінглі; піввечора його споглядали із надзвичайним захватом, аж доки його манери не викликали загальний осуд; у результаті хвиля його популярності покотилась у зворотному напрямку. Виявилося, що він бундючний, що вважає себе вищим за оточуюче товариство, все викликало в нього лише роздратування; тепер його не міг урятувати навіть великий маєток у Дербіширі: зійшлися на тому, що обличчя в нього відразливе й неприємне і що ні в яке порівняння зі своїм другом він іти не може.

Містер Бінглі незабаром перезнайомився з усіма головними особами, що були присутні на балу; був він жвавим і невимушеним, не пропустив жодного танцю, висловлював незадоволення, що бал закінчився рано, і казав, що сам влаштує бал в Недерфілді. Такі приємні якості промовляли самі за себе. Яка вражаюча відмінність між ним та його приятелем! Містер Дарсі потанцював лише двічі — один раз із місіс Герст, а другий — із міс Бінглі, не дозволив рекомендувати себе іншим дамам і решту вечора провів, походжаючи кімнатою і час

від часу розмовляючи з кимсь із своєї компанії. З його характером усе було ясно. Це був найбундючніший, найнеприємніший чоловік на світі, і всі сподівалися, що він до них більше ніколи не приїде. Одним із найбільших його супротивників стала місіс Беннет, чиє незадоволення його загальною поведінкою посилилось і перетворилося на цілком конкретне обурення через те, що він відверто проігнорував одну з її дочок.

Через брак чоловіків Елізабет Беннет довелося пропустити два танці; частину цього часу містер Дарсі простояв недалеко від неї, і вона підслухала розмову між ним та містером Бінглі, котрий на якусь мить перервав свій танець і підійшов, щоб умовити свого друга теж потанцювати.

— Нумо, Дарсі, — сказав він. — Послухай-но мене, ходімо танцювати. Не можу дивитись, як ти стовбичиш тут самодин, виглядаючи цілковитим бовдуром. Краще б ти потанцював.

— Ні в якому разі. Ти ж знаєш, що я терпіти цього не можу, за винятком, коли я вже знайомий зі своєю партнеркою. Наразі ж не бачу для цього ніякої можливості. Твої сестри зайняті, танцювати ж із будь-якою іншою з жінок, що є в цій кімнаті, було б для мене справжньою карою.

— Заради Бога, не будь таким прискіпливим! — вигукнув Бінглі. — Слово честі, я ще ніколи не зустрічав так багато приємних дівчат, як на цьому вечорі; деякі з тих, що ти бачив, надзвичайно гарненькі.

— Та дівчина, з якою ти зараз танцюєш, — єдина справді гарна жінка в цій кімнаті, — сказав містер Дарсі, поглянувши при цьому на найстаршу із сестер Беннет.

— О! Вона — найчарівніше створіння, з яким мені коли-небудь доводилося танцювати! Але одна з її сестер сидить якраз за тобою; вона гарненька і, здається, надзвичайно приязна. Дозволь моїй партнерці відрекомендувати тебе!

— Про кого ти говориш? — обернувшись, містер Дарсі швидко поглянув на Елізабет, перехопив її погляд, потім відвів очі й холодно мовив: — Вона нічогенька, але недостатньо гарна, щоби привабити *мене*; наразі ж я не в тому настрої,

ЗМІСТ

Розділ I 3
Розділ II 6
Розділ III 8
Розділ IV 13
Розділ V 17
Розділ VI 20
Розділ VII. 27
Розділ VIII 34
Розділ IX 40
Розділ X 46
Розділ XI 53
Розділ XII. 58
Розділ XIII 60
Розділ XIV 66
Розділ XV 69
Розділ XVI 75
Розділ XVII 85
Розділ XVIII 89
Розділ XIX 105
Розділ XX 111
Розділ XXI 116
Розділ XXII 122
Розділ XXIII 127
Розділ XXIV 132
Розділ XXV 138
Розділ XXVI 143
Розділ XXVII 150
Розділ XXVIII 154
Розділ XXIX 159
Розділ XXX 166
Розділ XXXI 170
Розділ XXXII. 175
Розділ XXXIII 179
Розділ XXXIV 185
Розділ XXXV 192
Розділ XXXVI 200
Розділ XXXVII 207
Розділ XXXVIII 211
Розділ XXXIX 214
Розділ XL 219
Розділ XLI 224
Розділ XLII 231
Розділ XLIII. 237
Розділ XLIV 252
Розділ XLV 259
Розділ XLVI 264
Розділ XLVII 273
Розділ XLVIII 285
Розділ XLIX 291
Розділ L 298
Розділ LI. 305
Розділ LII 311
Розділ LIII 320
Розділ LIV 329
Розділ LV 334
Розділ LVI 341
Розділ LVII 350
Розділ LVIII 355
Розділ LIX 363
Розділ LX 370
Розділ LXI 375